

I öfverensstämmelse härmed och på grund af de många talande bevis, som vid föregående riksdagar i detta hänseende blifvit anförda, och som här icke torde behöfva upprepas, vågar jag äfven vid denna riksdag vördsamt föreslå,

att af Riksbankens under år 1878 upplupna vinst 1,300,000 kronor öfverlemnas till statsverket samt återstoden 1,322,833 kronor 25 öre åt Riksbanken bibehållas, att, då fullmäktige i Riksbanken finna sådant lämpligen kunna ske, begagnas till inköp af goda utländska statspapper, hvilka vid behof kunna användas för att stärka Riksbankens metalliska kassa.

Stockholm den 27 Januari 1879.

Ola Månsson
från Blekinge.

N:o 40.

Af Herr August Peterson: Angående ändring i gällande bestämmelser, rörande rättighet till grustägt å annans skog och utmark.

Uti 1734 års lag, 25 kap. 12 § Byggningsbalken, är föreskrifvet i afseende å rättighet till grustägt för allmänna vägars byggande och underhåll, att, »till landsväg må sand och ris tagas, der det närmast finnes, och af allmänning virke som tarfvas och utmärkt varder». Denna lagparagraf har tillämpats, och tillämpas ännu så, att väghållningsskyldig får å utmark, opåtaladt och utan ersättning, fritt taga väglagningsämne, såsom sand och ris, så mycket som erfordras till vägens underhåll, utan att egaren till jorden är berättigad till någon den ringaste ersättning.

Detta lagstadgande, såsom 145 år gammalt, borde således för länge sedan hafva upphört att vara gällande, emedan det såsom ett ingrepp i eganderätten sårar rättskänslan, samt alltså nu icke mera är lag, utan olag.

Jag vill dock icke härmed hafva uttalat något klander emot den lagstiftning, som för 145 år tillbaka skref detta lagbud, enär skäl dertill icke lärer saknats; ty väghållningsskyldigheten var icke allenast då, utan är jemväl under närvarande tid ett besvärligt och hårdt tryckande onus för den opriviligierade jordens innehafvare, hvilka äro pligtige att utgöra denna tunga, och då härtill kommer, att jorden vid ofvansagde tid egde ett betydligt mindre värde än nu, ansåg lagstiftaren troligen skäligt, att grustägt borde på billigaste sätt vara tillgänglig för de väghållningsskyldige, utan att de jemväl särskildt skulle kontant gälda det väglagningsämne, som erfordrades.

Om, såsom jag förmodar, dessa skäl legat till grund för den åberopade lagparagrafens antagande vid 1734 års riksdag, så torde detta förefalla mindre anmärkningsvärdt, emedan sådana skäl kunna uti i fråga varande fall ännu vara fullt tillämpliga, ty väghållningsskyldigheten för sig är säkerligen mera tryckande nu än då, men säkert är också, att den enskildes jord numera stigit betydligt i värde, och då landtmannen köpt samt dyrt betalt sin jordtorfva, bör nog samt efter allmänt rättsbegrepp inses den stora obillighet, som ligger deruti, att vederbörande myndighet på anmälan af väglottsegaren skall hafva fritagen rätt att för vägars byggande eller underhåll få å så kallad afrösningsjord eller utmark utan något vederlag utse efter behag större och mindre markstycken, som för egaren kunna innefatta ganska högt värde.

Genom Kongl. brefvet den 8 Februari och Kongl. Kammarkollegii cirkulär den 4 Mars 1825 har blifvit föreskrifvet att,

»när väglagningsämnen icke å skog och utmark finnas att tillgå på »det lämpliga afstånd, eller af den beskaffenhet att de kunna begagnas, »eger Häradsrätten på väglottsegarens begäran efter i vederbörandes »närvaro föregången undersökning bestämma hvarest och på hvad sätt »å inegor och hagar sand och grus tjenligast och till minsta skada för »jordegaren må, emot utsatt skälig ersättning åt honom, af väglottsegaren få afhämtas».

Då nu en sådan lagbestämmelse gäller för att å enskilde jordegares inegor och hagmark erhålla grus, så torde så väl rättvisan som billigheten bjuda, att skälig ersättning jemväl bestämmes för skogsmark, hvilken till dylikt ändamål är behöflig.

Jag får alltså härmed vördsammast föreslå,

att Riksdagen behagade besluta ändring uti 12 § af 25 kap. Byggningsbalken och dermed sammanhang egande stadganden i det syfte, att sand, grus och ris till landsväg icke må å annans skog och utmark afhemtas, utan mot skälig ersättning.

Anhållandes jag att Lag-Utskottet, till hvilket motionen torde remitteras, måtte på lämpligaste sätt formulera paragrafens ordalydelse.

Stockholm den 27 Januari 1879.

August Peterson.

N:o 41.

Af Herr M. Rubenson: Om meddelande af vissa bestämmelser, rörande omfattningen af den i motionerna N:is 1 och 15 ifrågasatta utredning af städernas inkomst- och beskattningsförhållanden.

I motionen N:o 1 har Herr I. Asklöf föreslagit nedsättande af en komité för att dels upprätta en statistisk redogörelse öfver, å ena sidan hvad städerna åtnjuta i donerad jord, tolag, bränvinsförsäljningsafgift med flera inkomster samt, å andra sidan städernas utskylder till kronan, dels, i händelse dessa utskylder skulle understiga inkomsterna, utreda de förhållanden, som borde läggas till grund för en riktig beskattning af städernas industriidkande invånare, deras egendom och den af dem idkade handel eller annan rörelse, dels afgifva utlåtande öfver sättet att bringa städernas beskattning till ett jemförligt förhållande med landtbe-folkningens. Vidare har Herr O. B. Olsson i motionen N:o 15 anhållit, bland annat, om tillsättande af en komité för utredning ej blott af grunderna för och beskaffenheten af de förmåner, städerna för närvarande åtnjuta af allmän egendom, utan äfven af den beskattning, som gent emot landet dem åligger.